

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шва. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
віз 1—2 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 ал., Німеччині 7.50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к., Ру-
мунії 180 лей, Болгарії 7.50
ал., Австрії 7.50 ал., Зімба-
бве 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
Ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

„Большевізація компартії“.

„Під теперішню пору немає в західній Європі безпосередньої революційної ситуації. Нам треба призначити, що питання про речинні („срони“) революції підлягають дальшій перевірці. Давніше ми біраховували час на місяці, а тепер ми приневолені рахувати його на літа“.

Наведений із опублікованої в московській „Правді“ промови Зінов'єва цитат ляг в основу постанов про т. зв. большевізацію всіх комуністичних партій світа, які то постанови прийняв Комінтерн на своєму останньому, поширеному, пленумі Виконкому III. Інтернаціоналу в Москві.

На цьому пленумі Комінтерн ствердив факт стабілізації капіталізму від теперішню хвилю на заході та в Америці. Стабілізація ця — є на його думку — перехідова. Але не зважаючи на це, вона спричинила деяке заміщення і констернацію у багатьох компартіях. Підняли там головні праві елементи, що виркають у сторону II. інтернаціоналу. Подекуди дійшло вже навіть до того, що вчорашні провідники поїли компартію та перейшли явно до „соціал-реакції“, тобто соціал-демократії.

З тої самої причини скріпчалася й інша течія у компартіях, що веде у зовсім протилежний бік, бо в напрямі крайнього комуністичного радикалізму. Нею захоплені ті, що не знають ніяких компромісів ні „передішок“. Їх метою безоглядна боротьба з капіталом на всіх фронтах. Наслідки тої боротьби для них не є важкі.

Одно й друге, на думку Комінтерну, недовільне, шкідливе а через те й недопустиме. Обі ці течії слід поборювати безпощадно. Головним засобом тої внутрішньої-партійної боротьби має бути якраз большевізація.

Що ж воно таке большевізація? Київський „Більшовик“ формулює її так: „Большевізація — це завоювання всіма партіями Комінтерну цілої лєнінської науки, вивчення всього історичного досвіду і всебічне втілення цієї науки в усіх галузях партійного будівництва та революційної діяльності по всіх країнах“.

Дефініція добра і коротка. Але навіть на останньому пленумі Виконкому Комінтерну виявилось, що не в усіх партіях знають собі ясно справу з того, що таке лєнінізм і чим він різниться від марксизму? Там же похвалили найавторитетніші знавці одного й другого, що лєнінізм і марксизм це одне й те саме. А через те всі, що вважають лєнінізм окремою від марксизму наукою це — мовляв — що найменше партійні гіршинки, якщо не крайні неукі. Бож хто як хто, але комуністи мусять знати ту найважливішу партійну догму, що лєнінізм є „найсправжнішим“, „недиривленим і найчистішим“ марксизмом нашої епохи. Правдиний марксизм живе тепер в лєнінізмі. А лєнінізм нагадує безоглядний партійний централізм і залізану партійну дисципліну. Він різниться в практиці лише так-

тику єдиного фронту у всіх справах від найдокладніших проблем світової політики до найбуденніших пролетарських потреб, від допільного, але переходового компромісу з капіталом до чисто буржуазних уступок селянству.

Конкретно тактика лєнінізму полягає в праці над єдиним фронтом напр. робітництва в той спосіб, що біля комуністичних гасел треба об'єднувати все робітництво — і комуністичне і соціал-демократичне. Але до цього слід йти не шляхом вичальовування комуністичних ідеалів, а шляхом беззастановної ініціативи в боротьбі за всі надвірніші та найбуденніші інтереси та потреби робітництва. Виявлення найбільшої активності та ініціативи у всіх таких справах із боку комуністів є далеко більшою заповукою для позискання та опановання робітництва ніж найкращі фрази про комуністичні ідеали. Така тактика напевно доведе до мети і переконає весь пролетарят про необхідність заміни існуючого соціального ладу комуністичною диктатурою.

З основних принципів лєнінізму про партійну централізацію, дисципліну і єдиний фронт випливає дуже ясна відповідь і для тих, що потворили в деяких компартіях опозицію проти беззаперечної диктатури з Москви у всіх, навіть чисто локальних справах (на прим. чеських, польських чи німецьких). Ніле не може і не має бути ніяких ухилів від інструкції із московської Інтернаціональної комуністичної централі. Опозиціоністи незадоволені, що не раз Москва утворює з провідних партійних станових старих, заслужених партійних ветеранів а ставить на їх місце молодиків, які стають сліпими знаряддям Москви. На жаль — на думку комінтерну — так мусить бути. Вже Лєнін сказав, що кожний „50-тітний“ партійник і революціонер стає опортуністом“, хоча є і винятки. Отже, щоб не було того опортунізму, стару гвардію аміняють молодики. Ці останні більш податливі до дисципліни та до партійного централізму і через те вони всюди тішаться симпатіями комінтерну. Але через те саме доводять так часто й до внутрішньо-

партійних розколів, як ось недавно це було в Німеччині, Італії, Польщі, а останніми часами в Чехословаччині.

Отже большевізація — це боротьба з усіма тінцями і надто правими і надто лівими партійними елементами, з усіма незадоволеннями з централізмом, єдиного фронту і підпорядкування себе у всьому Москві, словом боротьба з усіма, що не погоджуються ні з тактикою ні з кождочасною політикою комінтерну, яка має покриватися з лєнінізмом, тобто „з найчистішим марксизмом нашої доби“.

Комінтерн не рахує на чисельність своїх партій, не рахує і на партійні авторитети та великі індивідуальності а надіється виключно на внутрішню силу партії, на її скороспівданість, підпорядкованість одному центрові та гнучкість у практичній реалізації наказів.

Большевізація — це свого роду чистка партії від усього елементу, що не дає себе вбрати в карби дисципліни та послуху. „Не разсуждать“ а виконувати по військовому все, що накажуть. Не та армія добра, що чисельна, а та, що добре бється — ось принцип, з якого виходив комінтерн, приймаючи постанови про большевізацію. Всі компартії мусять „рівнятися“ на Москву чи краще на російську Компартію, бо цього вимагає єдиний фронт.

Слід ствердити, що большевізація є поважною відповіддю комінтерну на стабілізацію капіталізму. В мирних часах перевірити вартість того засобу боротьби Комінтерну з капіталізмом важко. Та яка небудь воєнна авантюра виявить цінність нових засобів і покаже, чи вони були добрі чи кепські. У всякому випадку ці заходи комінтерну біля захочання здоров'я та внутрішньої сили компартії є дуже повчальні для всякого партійного діяча а тим більше провідника. Не без користі можуть вони бути і для нас, знесилених та розбитих лихоліттями і обставинами. В. М.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Нові спроби гарантійного пакту.

Нова фірма — управа без змін. — Мета промови Лютера. — Відповідь Франції. — Ріжниця двох станових.

Вибір Гінденбурга президентом німецької республіки пересунув деякі перспективи закордонної політики, якої найбільше вразливим місцем є проблема загальної європейської безпеки, себто гарантійного пакту. Німецький уряд має не легке завдання довести нині Союзним державам, що Гінденбург є лише фірмою без впливу на ведення справ і що дотеперішня закордонна політика Німеччини не зміниться. Першою спробою, що би підбадьорити Францію по виборі Гінденбурга була промова канцлера Лютера на конгресі торгово-промисловій у Берліні. Vor-

wärts“ заявив без обиняків, що метою цієї промови є розсіяти тріпотливий настрій на чужині і влагодити рішкі виступи націоналістичної преси, а „Zeit“, орган Штрєземана, ствердив навіть „бадьоре прояснення політичної ситуації“.

Кабінет Лютера та Штрєземана лишається при владі: канцлер Лютер склав свої заяви в порозумінню з новим президентом щодо справ найбільше „сумнівних“. Саме тому його промова є дуже загальною, удержана в тоні примирюючої доброї волі. Нема в ній відповіді на конкретні пункти можливого гарантійного пакту. Є за те недо-

значний жах на адресу Франції, що вона не евакуувала кольтонської смуги 10. січня п. р. Німецький уряд не хоче аязувати безпосередню справу цієї евакуації з питанням Гарантійного пакту а тому розуміє ні як не робить Франція.

Ріжниця двох протилежних станових ось у чому: Франція твердить, що евакуація німецьких територій залежить від фактичного, повного розабросання Німеччини. Німеччина стоїть на формальнім становищі, що підписавши гарантійний пакт, може домагатись очищення своїх окупованих територій. Але Франція додає ще застереження, що підписаний пакт не може нічим звільняти Версальського договору, який саме застеріг собі контролю збройного стану Німеччини.

Новий французький міністр аф. справ Бріан хоче розулається у своїй відповіді на німецькі пропозиції пакту з новими домаганнями розбросання, які є саме тепер предметом розсліду. Ця відповідь повинна бути сформульована швидко по порозумінні з Англією. Крім цього Бріан заявив німецькому амбасадорові, що становище Франції залежне від аступу Німеччини до Ліги Націй. Первісний текст такої відповіді, зрадагований попереднім міністром закорд. справ Бєрло, буде змінений. Без огляду на те, як поставиться до німецьких пропозицій Англія, Франція робить тільки спробу полагодження одної дуже льокальної справи. Франція не вірить у мирові змагання Німеччини на основі Версальського трактату і з погляду, що колиб навіть підписала з Німеччиною гарантійний пакт, то це не змінить питання миру в центральній Європі. Таке пересвідчення є наслідком становища Англії, яка не хотіла дати свого підпису під пакт, що потаєрджував би ненарушність державних кордонів сотворених Версальським договором.

Становище Англії зважало аж на спробах малих держав, які шукають нових шляхів для гарантії миру.

Чесько-польське порозуміння є одною з таких спроб. Дипломатичні зусилля Варшави, щоб дійти до ладу з Москвою, є також наслідком того непевного становища, в якому Польща опинилась трохи за далеко від Франції у просторі, а Франція від Англії в поглядах на методи європейського замирення. Одні вважають гарантійний пакт лише ліквідацією останньої діляки, другі ще й ліквідацією мирного договору вродженого нію.

15 с. м. здернується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4.20 зол.

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ

КНИЖКА П. З.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПНІНА М. Возняка.

Ціна за примірник 1'50 зол., з поштовою пересилкою 1'80 зол.

Набувати можна в Адміністрації „Ціло“ за готівку, післяплатою, або за попереднім надісланням грошей. — Для книгарень відповідний ошук.

„На знищення Руси“.

Промова посла Павла Васильчука, виступлена в польському сеймі 25. квітня ц. р. при генеральній будинковій дискусії.

(Продовження.)

Супроти цієї пасивності підносили ми ще в бюджетовій комісії, що голод іде, і домагалися піднесення кредитів на допомогу північним голодом. Але чи панів це болить? Кожний в нас говорить: „моя хата з краю“, бо то нас не пече, бо годод обирає край українські землі. Українське громадянство для ратування положення запало до комітет суспільної допомоги: „Голодному селу“. І уряд, який є обов'язаний до допомоги голодуючим, який має під цим оглядом не лише внутрішнє, але й міжнародне зобов'язання супроти нас, не зробив нічого. Це зобов'язання пригадуємо і будемо пригадувати на кожному місці, бо ми мусимо мати забезпечення життя й майна, то є обов'язок Польщі й уряду. А ми того (забезпечення) не маємо. Супроти цілого світа заявляємо, що наше життя шоложно виставлене на небезпеку, бо в справі голоду уряд зберігає злочинну байдужість. Уряд знайшовся тільки до роблення перепен в діяльності того комітету. Не дозволяється на збірці, не дозволяється на зібранні комітету, не дозволяється на його легалізацію, вікни не дозволяється на поширення діяльності комітету на всі українські землі в Польщі. Це ясно виявляє, що пляни висувані другим Грабським — Станиславом, вождом і мудрецем правих, пляни

знищення Руси

робляться і проводяться в життя з невблаганною, задіяною конвенцією. Те, що п. Грабскі написав в своїй славетній книжці, те сьогодні проводять в життя як міністер зі своїм братом і шурином.

Твердим, що не лише недорід на українських землях довів до нужди і голоду, але ціла система податкової політики супроти нашого українського селянина. Супроти нас нема ніяких полехи. (Голоси: *Не лише українського селянина — всіх!*) Дуже перепрошую, подвійні ригори принарожують до нас, подвійні екзекуції і ми не маємо оборони. За поспіхом і нестачею часу я не приніс матеріалів, але міг би панам показати півурадові документи, які вказують на спеціальне трактування податків і рекурсив, складаних українцями, а радше по українськи. Надмірні податки адирють попросту вже в останньої, з десятої шкур селянина.

Кредитова політика.

Тяжко запрацьований публічний гріш видається на кредити тільки для великого промислу і торгівлі. На бюджетовій комісії ми добре зглянулися цим всімким спілком, твореним збори, які нічого не мали, а яким уряд дав кредити. Мабуть дуже високопоставлені особи зацікавлені в тих різних спілках, коли навіть в бюджетовій комісії не давано нам всіх вияснень, так вони були компромітуючі. Вистане згадати про спілку водно-транспортну, про летунські заведення і т. н.

А тепер згадаймо про відношення уряду, головю п. прем'єра до української кооперації. До війни перед цілим світом ми могли похвалитися своєю кооперацією. Кожний, хто знає ту аланку суспільного життя, мусить де об'єктивно потвердити. Тепер та кооперация знищена війною, а оскільки вже всі суспільні заходи до

відбудови цієї кооперації нищать ніхто інший як уряд і робить це найосновніше уряд інший, тільки п. міністер скарбу, відмовляючи якосьнебудь підтримки, якихнебудь кредитів, не погоджуючись на автономічне існування української кооперації.

Справа хліборобського кредиту. Ясна річ, що Рільний Банк одержує занадто мало на те, щоб поважно можна було трактувати його акцію, беручи на увагу такі широкі терени. Та політика Рільного Банку і тих панів, які можуть тут рішати, виразно є спрямована проти всього, що українське. Не говорю вже про те, що це найшло наймаркантніше свідомство в бюджеті, бо кредит на парцеляцію поміщено там тільки про людське око. Є кредити, але

для осадників.

яке — як вже сотні разів ми заявляли, є ножем в плечі для українського селянина. І тому то той селянин, бажаючи жити, буде шукати всіх зарадних способів, щоб відліпнути від себе той ніж. В біжучому році майже всі кредити кинув п. міністер скарбу виключно для осадників, знову на основі пляну свого брата п. Ст. Грабського, спрямованого на знищення Руси. (Пос. Дубачовіч: *Він є міністром освіти!*) Пане тов. Дубачовіч, не потрібуйте мені того пригадувати. Кожний з нас про те знає, але кожний знає також, що п. Ст. Грабскі трясє плінем урядом (Голоси: *Відки ви то знаєте? — Інший голос: Як то він трясє?*) та що ви йдете за ним і виконувате його плян.

Кредитова політика на передвоку, при голоді, була направлена на те, щоб одночасно при акції розділювання кредитів зорганізувати колоністів в окремі громади, наставляючи їм солтисів (війтів) і їх дальших ватажків. Словом, тепер при допомозі Рільного Банку і інших кредитових установ ведеться одночасно подвійну політику: організування осадництва в зовсім окрему бою в одиницю. Чи хоч одна українська громада одержала який кредитовий приділ? Я був би дуже цікавий почути з уст п. міністра, скільки кредитів роздано неосадникам, бо п. міністер в таких випадках все оперує цифрами, в яких фігурують кредити на осадництво, і то називається кредитом для сідних „кресів“. Така поведінка уряду нищить і в корні підриває спромогу праці нашого селянина, бо український селянин не може діждатися — не кажу вже виразної допомоги — але умови платити хоч би ті податки. Є голод, а податки стягається нормально. Резолюції різних українських з'їздів, представлення різних господарських організацій, вже не лише політичних, не роблять ніякого враження на уряд. Приходить речинець, плачущий, відбирається останню коровину, кожух, нераз плуг і родина, діти господаря йдуть пухнуть з голоду. Податки йдуть далше і знову несуть платичні накази. Просить селянин позачки — нема. А що лишається? Лишаються всі дальші культурні і політичні добродістства уряду. Перш усього: „Держі і не пущай! Взять за морду!“, про що говорив я вже в попередній бюджетовій дискусії. Якраз перед роком в тому самому часі відбувся масовий

перегляд українських сил на Волині, Холмщині, Підляшю і Полісся. Вночі з 31. березня на 1. квітня ц. р. знову наступив такий перегляд. Сотні людей, як не тисячі арештовано на очній тільки Волині. (Голоси на правих: *Скільки, за що?*) За що? Сутевою причиною, як що вам про те йде — масових арештів був масовий рух українського населення за складання декларацій за українське шолою. Українське населення зложило понад пів мільона декларацій (Голоси на правих: *Арештовано за комуністичну роботу!*). Що ви на тім розумієтеся? Ми знаємо, що уряд весь час говорить про те, що в той спосіб бореться з комуністами. Що спільного з комуністами мають селяне? Що спільного з комуністами має буржуазно настроєна інтелігенція? А якраз тепер не робиться ніяких ріжниць, від хлопа до бола і робітника без ніяких партійних ріжниць, всіх українських освітніх діячів арештовано. Головну причину арештів добуємо в тому, що викликано масовий відрух через наше накликування до того, щоб населення користало з законів, виданих сеймом, языкових законів в справі шкільництва. Населення вступило на шлях використання, добряючи ухваленням законам. Та практика виявила, що сейм є одно, уряд друге, а всесильний п. інспектор шкільний, кермований п. Прушинським під прапором ідеології п. Стан. Грабського, є третє. А той третій на місці є найважнійший. Він всім править. П. прем'єр міг би і повинен би сказати нам з тієї трибуни, яке є його відношення до тих всіх панів, шкільних інспекторів, які дали найеркішій, документальний доказ здійснювання языкових законів у відношенню до аложених українських декларацій. Але високий уряд мовчить і п. прем'єр разом з ним. У нас є таке враження, що діл робить так, як хоче гора — тільки з тією ріжницею, що коли гора оплачується, то вона мовчить, а як не оплачується, то вона випирається того долу.

(Продовження буде.)

Чи Ви вже є членом Кооперативки „Рідна Школа“? Як ні, то вступіть негайно! Один уліл (плати) 5 зол., число уділів необмежене. Вплатити 50 грошів. Заяви приступлення можна одержати в кондому Науки У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативки „Рідна Школа“ Львів, Ринок, ч. 10. 11. пов.

Масові арештування на Покуття.

Зі Заболотова телеграфують нам: „Від Великодних свят ціле Покуття виглядає немач підчас стану облоги. Поліція, тайні агенти, ріжного рода провокатори ухваляються автомобілями, мотоциклами, роверами і пішки по всіх селах і містах Покуття. В останньому часі приїхала в Заболотівщину жандармерія із Станиславова. В середу 29. IV, вночі впала жандармерія до сіл і міст і перевела масові труси й арешти. Арештованих є около 500 чоловік. Арешти і труси були тої ночі на цілому Покутті. На другий день заповідала поліція буквально в кожній хаті, щоб люди в день 1. травня не виходили з хати, а до Заболотова нікому не вільно показатись. Вулицею кожного стрічного питають за легітимністю, а як покажеться, що він в другого села, так зараз ведуть в тюрму“.

— Що це значить? Польська преса мовчить як заклата, а тут терор шаліє й нікому невідомо, з якої починає...

Преса.

Львів і провінція.

Перемиський „Український Голос“ знову торкнув одну справу, яка з одного боку повинна звернути на себе увагу громадянства, а з другого заставляє нас до деякого протиставлення не тенденцій, тільки „акцесоріям“ статті. В статті „Дискусія на часі“ порушено справу зв'язки між Львовом і провінцією. Як порушено цю справу?

Українське політичне, економічне й культурне життя розбите. Політичні партії ослаблені, а сильні вони „хліба ворожнечі“ й всерушнюючи особисті впливи на провінції: „Провінційальне“ громадянство нарікає, що

„Львів по війні став кулею в стіну партійно-політичних сил і інтриг, які виступають не тільки до львівських економічних і освітніх установ, але і поширюються по цілій країні. Особливо партійні спосіб, перенесені до чисто економічних і освітніх інституцій, можуть повести до безладної інтриги, коли ма „провінційальне“ громадянство, будучи само їм з кількома львівськими авторитетами“. „Провінційальне“ громадянство мусить урівноважити від львівських впливів, які всі львівські події осуджають критично і рішучо поставою відвертати від народу міхо, яка несе з собою невідчужливі особняки. Ми „провінційальне“ громадянство, мусимо собі експресивно усвідомити, що мишій Львів, то не є передовий Львів. Тоді парова тур авторитет Романчука, бл. п. Е. Олексинського — ну... такий сильний пастик Костя Левицького. Тоді всі невідчужливі особняки ходили по кишечках діал. Тоді край очікував приказу зі Львова і селення його“.

Вкінці „Український Голос“ викликає, щоб Львові показати пастук“.

Тенденція статті є — очевидно — похвальна. Коли підвержується хоч обидання, нового сцільлення розпорошення сил; коли що благородну думку зміцнюється повагою голови Української Парла. Репрезентації п. сен. М. Черкавського, що у великодушному числі нашого органу вказав занехати партійне дроблення, припинити ворожнечу і негодю; коли вкінці перемиський орган пропонує відбувати освітні, економічні й політичні зїзди також в провінційальних осередках, — то все це є зовсім в порядку, якщо не заслугує на похвалу і признання. Та перетикання статті нападами на — так сказати — заповіданий Львів рішучо не приносить часті „Українському Голосові“. Тут редакція перемиського органу зробила загальної помилку, що в резолюції про обсаду єпископських престолів в Станиславові і Перемишлі. Якесь замаскований „аристократ“ всі міські сторони діяльності єп. Хомішина кладе на рахунок його „хлопського“ походження. Слово „хлоп“ повторюється там у всіх відмінках аж до обридливості. Мовляв, як би так „пан“ та ще й гербовий шляхтич засів був на станиславському престолі, то було би інакше. Годи не лягати, що тоді саме, коли „хлоп“ Хомішин обіймає станиславський єпископський престол, а Рим надідав на свою голову горду тіару „хлоп“ Исиф Сарто (пала Пій X.), Болгарією правив довгі десятиліття як прем'єр-міністер „хлоп“ Радославов, недавно помер на становищі президента німецької республіки робітник Еберт, а який же робітник Калінін далеко краще репрезентує велику імперію СРСР, як деякі члени Блакитно-крової династії Гольштайн-Готторп (названою Романових) і т. д. Очевидно, суть справи тут не в „хлопстві“, а в чім іншому.

За далеко завіз би нас розгадати на скільки походження й родичи на традиції та семейні прикмети мають вплив на таку або іншу

